

Älvmålaren Ivar Hjertquist

Sollefteå museum, till 21 november

I många ångermanländska hem kan man fortfarande se oljemålningar gjorda av Härnösandsfödde Ivar Hjertquist, utbildad reklamtecknare och tidningsillustratör, som med högt tempo i sitt fria måleri blev en välkänd och på 50-talet mycket älskad konstnär.

Han hyrde stuga i Österås, platsen med den vidunderliga utsikten över niporna och älven, som Osslund en gång la beslag på för sig och sina många efterföljare. Men Hjertquist var ingen Osslundepigon. Han var istället med och startade Föreningen Industrimotiv i slutet av 1940-talet. En helt ny inriktning för tiden, att inte bara måla natur utan även verksamheterna runt älvarna i Ångermanland och Lappland. Det blev något av Ivar Hjertquists signum. Med precision och en stark känsla för dokumentationen har han återgett det hårda arbetet vid timmerflotningen, sågverken, hyvlerierna, brädgårdarna, massafabrikerna och kraftverksanläggningarna.

Konstlivet i Sollefteå under 40- och 50-talen var ytterst aktivt och generöst med den konstintresserade överläkaren Helge Dahlquist på Österåsen i centrum och en köpstark militärgarnison i stan. 1944 kom Ivar Hjertquist ut som fri konstnär och hade redan samma år utställning i Sollefteå. Därför känns det förstås självklart att det är Sollefteå museum, säkert på mångas begäran, som visar dessa väl valda verk av Ivar Hjertquist.

Det är något visst med Sollefteå museum, tycker jag, där finns ambition, kunskap och ett intressant nytänkande i utställningarna. Med små medel och ännu mindre ytor lyckas de dels hålla liv i en inspirerande basutställning dels fylla det verkliga pyttelilla utställningsrummet med konst och konstnärer som får ett välförtjänt helt nytt liv.

Som besökare möts man av en vägg med några av Ivar Hjertquists tidiga och för oss kanske mer okända målningar. I centrum hänger en större olja, "Matador", med ett ovanligt perspektiv där tjuren, hästen och matadoren ses snett ovanifrån. Här använder Ivar Hjertquist ett kraftfullare färg- och formspråk än i t ex industri- och naturmålningarna. Det är mycket rostrött, gult, stålblått och svart med stora, breda linjerörelser. På samma vägg hänger också en mättad målning av "Dimforsen". Man kan känna fukten och bruset från älvvattnet, grönskan i naturen och molnens skiftningar på himlen.

En van konstkännare skulle nog ha haft svårt att gissa sig till att de båda är av Hjertquist. Lättare då med "Timmerbröt i Moforsen", alla höst- och industrimålningarna. Inspirerad av kubismen och expressionismen, finlipade han sina penseldrag, förenklade linjerna och höll igen på färgskalan på gränsen till en tunn pastellfärgad genomskinlighet.

Även om man kan hitta Ivar Hjertquists målningar i många mellannorrländska hem och hans CV har med flera offentliga monumentalmålningar i de tre landskapen Ångermanland, Jämtland och Lappland, så står han idag inte vidare högt i kurs på konstmarknaden. Numera kan man hitta hans målningar även på en välförsedd loppis.

Text: Karin Lundqvist

Foto: Jonas Lundqvist

Volym 2015-10-29